

DE HELDENZANGERS.

gekeerd is: wij lachen inplaats van ontroerd te zijn. Anders reageert het publiek in de opera. Men zie slechts de tweede afbeelding: „De meegesleepten”. Zij worden zelfs lichamelijk meegesleurd; het scheelt maar weinig, of zij vallen over de rand van het balcon in de zaal! En de intelligentie der gezichten is geringer, naarmate de vervoering grooter is. De compositie bezit een bewogenheid, die naar rechts toeneemt; in dezelfde richting neemt het menschelijke der gezichten af tot de laatste volkomen dierlijk zijn. In de derde tekening is ten opzichte van de hevigheid der uitwerking nog een climax bereikt: dit deel van het publiek heeft de spanning niet kunnen verdragen; zij zijn „De overweldigden”. Door de geweldigheid der aandoening is hun kracht totaal uitgeput. Als verwelkte afgesneden bloemen hangen zij willoos over de ballustrade van het balcon.

Tot ons vermaak en tot leering van allen, die een zekere soort opera's al te zeer au sérieux nemen.

OPERA. CARICATUREN DOOR MAARTEN DIJK

In No. 16 van dezen jaargang van Panorama besprak ik enkele op muziek betrekking hebbende caricaturen en schreef daarbij o.a.: „En later waren het vooral de opera-zangers, die het moesten ontgelden. Hun pathetische gebaren, het onmogelijke van de voorgestelde situaties, hun overdreven costumeering, dit alles werkte er toe mede, den lachlust op te wekken van met humor begaafde tekenaars, die tevens scherp en nuchter wisten te observeren. Vervolgens richtte zich de aandacht ook op het publiek, dat in zijn volledige overgave, zijn klakkeloos aanvaarden en zijn mateloos bewonderen eveneens een dankbaar onderwerp werd voor de caricaturisten.”

Onder dezen staat de beroemde Fransche teekenaar en schilder Gustave Doré naar mijn meening bovenaan. Dit heeft twee oorzaken. Ten eerste leefde Doré juist in den tijd, waarin de opera, tot muziek-drama opgeschroefd, een non plus ultra van overdreven bewogenheid, van onecht sentiment, van vals pathos, van theatrale rethoriek bracht. Hij werd namelijk geboren op 6 Januari 1833 te Straatsburg en overleed op 23 Januari 1883 te Parijs. Er was dus de uiterlijke aanleiding, die een zuiver en scherp voelend kunstenaar als Doré wel tot verzet moest prikkelen. En ten tweede was nu eenmaal niemand zoo begaafd voor de caricaturale illustratie als hij.

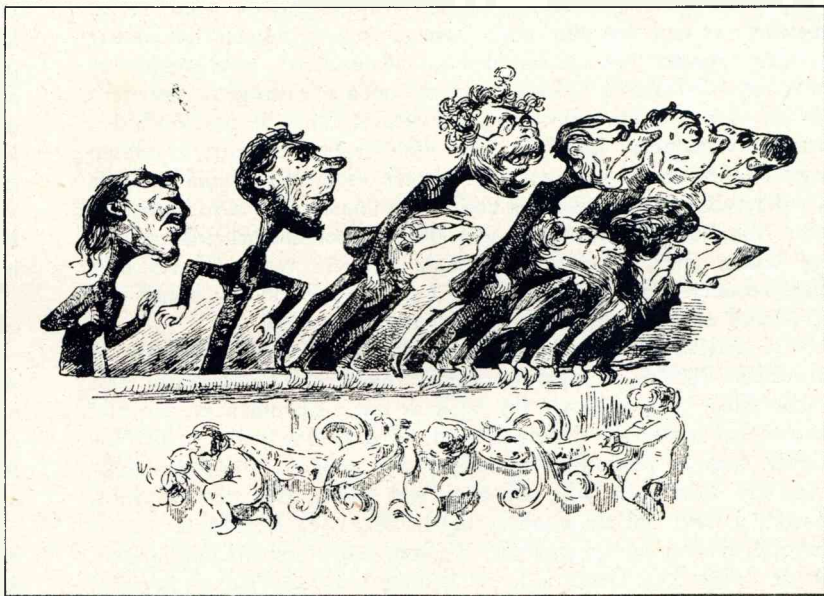
Reeds op 15-jarigen leeftijd werkte hij als illustrator aan het „Journal pour rire”. In 1854 verwierf hij groote bekendheid door zijn houtsneden voor Rabelais' „Gargantua” en voor de Balzac's „Contes drôlatiques”. Sindsdien ontwikkelde hij een omvangrijke werkzaamheid als illustrator, waarin hij van een onvergelijkelijk rijke phantasie is.

Wie kent niet zijn kostelijke teekeningen voor Cervantes' „Don Quichotte”? En die voor de fabels van Lafontaine? Minder bekend, maar niet minder goed zijn zijn illustraties voor Dante's „Hel” en voor Sue's „Le juif errant”.

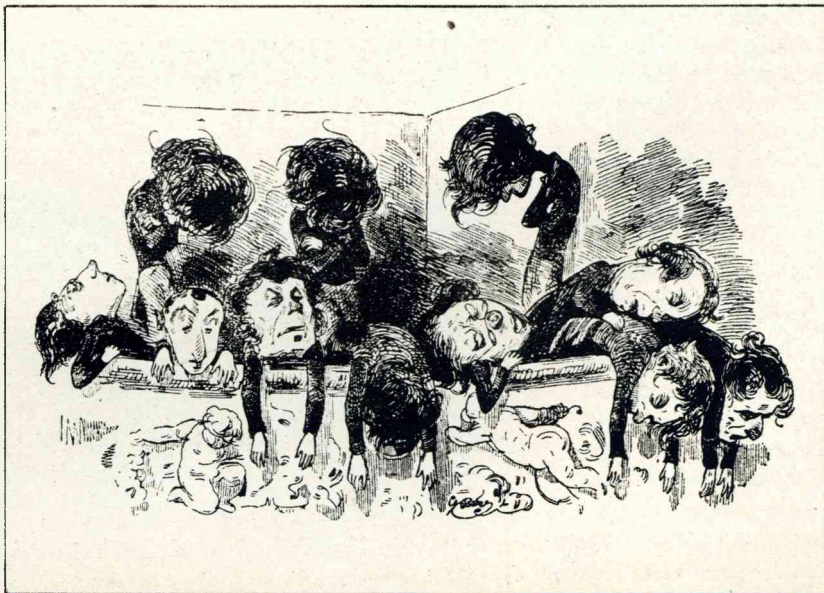
Dat zijn talent geheel op dit terrein lag, blijkt uit zijn schilderijen, vaak van geweldige afmetingen, die echter grof en van geringe kunstwaarde zijn.

* * *

In bijgaande drie caricaturen is hij echter op z'n allerbest. Men zie eerst, wat zich op het tooneel afspeelt: „De heldenzangers”. Hun aandoeningen zijn zoo ontzettend sterk, zoo „meer dan levensgroot”, dat de uitwerking op ons juist om-

DE IN VERVOERING GEBRACHTEN.

DE OVERWELDIGDEN.